

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду
Сенату Универзитета уметности у Београду

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Игора Сарајлића “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења”

Наставно-уметничко-научно веће Факултета музичке уметности у Београду именовало је Комисију за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта под насловом “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења” кандидата ИГОРА САРАЈЛИЋА у саставу: Бојан Суђић, редовни професор ФМУ, председник Комисије; мр Биљана Радовановић Бркановић, редовни професор ФМУ, ментор; др Тијана Поповић Млађеновић, редовни професор ФМУ, коментор; мр Весна Шоуц Тричковић, редовни професор ФМУ, члан комисије и др ум. Жељка Милановић, редовни професор Академије уметности у Новом Саду, члан Комисије.

На основу увида у докторски уметнички пројекат кандидата Комисија за процену и одбрану докторског уметничког пројекта подноси **Извештај** који садржи уводно образложење, биографију кандидата, анализу докторског уметничког пројекта – јавне уметничке презентације и писаног дела рада, критички осврт и оцену референата и закључак са образложењем уметничког доприноса уметничког пројекта.

УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Игор Сарајлић је пријавио тему докторског уметничког пројекта бр. 02-14/9-21 од 19. марта 2021. године под називом: „Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења“ .

На основу предлога Катедре за дириговање, Веће Факултета на седници од 7. априла 2021. године донело је одлуку бр. 01-842/21 од 8. априла 2021. године о именовану Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта, у саставу:

др ТИЈАНА ПОПОВИЋ - МЛАЂЕНОВИЋ, редовни професор,

мр БИЉАНА РАДОВАНОВИЋ - БРКАНОВИЋ, редовни професор, и

др ум. ЖЕЉКА МИЛАНОВИЋ, редовни професор Академије уметности у Новом Саду.

Веће Факултета на седници од 12. маја 2021. године донело је одлуку бр. 01-1024/21 од 12. маја 2021. године о усвајању позитивног Извештаја бр. 01-1010/21 од 11. маја 2021. године Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобравању теме докторског уметничког пројекта ИГОРА САРАЈЛИЋА под називом: „Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења“.

Сенат Универзитета уметности је на седници од 27. маја 2021. године донело одлуку бр. 7/302 од 31. маја 2021. године (наш бр. 01-1165/21 од 2. јуна 2021. године) којом се одобрава рад на реализацији докторског уметничког пројекта. За ментора на изради докторског уметничког пројекта одређена је мр Биљана Радовановић - Бркановић, редовни професор, а за коментора др Тијана Поповић – Млађеновић, редовни професор.

На основу обавештења ментора бр. 01-1148/22 од 3. јуна 2022. године и предлога Катедре за дириговање, Веће Факултета на седници одржаној 8. јуна 2022. године донело је одлуку о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **ИГОРА САРАЈЛИЋА** под називом: “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења“, у саставу:

БОЈАН СУЋИЋ, редовни професор, председник Комисије,

мр БИЉАНА РАДОВАНОВИЋ - БРКАНОВИЋ, редовни професор, ментор,

др ТИЈАНА ПОПОВИЋ - МЛАЂЕНОВИЋ, редовни професор, коментор,

мр ВЕСНА ШОУЦ ТРИЧКОВИЋ, редовни професор,

др ум. ЖЕЉКА МИЛАНОВИЋ, редовни професор Академије уметности у Новом Саду.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Игор Сарајлић је рођен 1988. године у Сарајеву. Завршио је основне (2010) и мастер академске студије (2011) на Факултету музичке уметности у Београду, студијски програм Извођачке уметности, модул Дириговање, у класи проф. мр Биљане Радовановић Бркановић. На завршној години основних и на години мастер академских студија, као један од хиљаду најбољих студената у Србији, био је стипендиста Министарства омладине и спорта РС. Године 2010. је похађао Мастер клас дириговања у Бечу “Universitat fur Musik und darstellende Kunst Wien”, у класи професора Марк Стрингера (Mark Stringer) и класи професора Владимира Кирађијева (Vladimir Kiradjiev). Након завршених мастер студија заснива радни однос у Музичкој школи „Стеван Мокрањац“ у Пожаревцу, где ради до данас. Током овог периода, са Вокално-инструменталним ансамблом „Мозаик“, Гудачким оркестром и камерним групама Музичке школе „Стеван Мокрањац“ из Пожаревца одржао је око 170 наступа и целовечерих концерата, а освојио је и бројне награде на међународним и домаћим такмичењима. Тренутно је на докторским академским студијама на Факултету музичке уметности у Београду, студијски програм Извођачке уметности, модул Дириговање, у класи проф. мр Биљане Радовановић Бркановић. Као студент докторских студија, у оквиру међународне размене студената *Еразмус+ програму мобилности*, део свог студијског програма остварио је у Литванији на Lithuanian Academy of Music and Theatre, у класи професора Деинијуса Павилониса (Dainius Pavilionis), имајући прилику да ради са три Литванска оркестра: LMTA student orchestra, St. Christopher chamber orchestra i Lithuanian Armed Forces Headquarters orchestra. Поред већ реченог, као диригент, наступао је и са оркестром Факултета музичке уметности, Симфонијским оркестром и Мешовитим хором Министарства одбране „Станислав Бинички“, оркестром „Spirit of Europe“, Нишким симфонијским оркестром, Камерним ансамблом „Аморосо“ из Лесковца, Lithuanian Armed Forces Headquarters orchestra, као и бројним хоровима и певачким друштвима.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ ДЕЛА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Концертно извођење *Симфоније оријента* Јосипа Славенског – јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта – одржано је 1. јула 2022. године у Атријуму Капетан-Мишиног здања, са почетком у 21:00 час.

Програм концерта:

Јосип Славенски, *Симфоније оријента*

I Пагани (*Musica ritmica*)

II Јевреји (*Musica coloristica*)

III Будисти (*Musica architectonica*)

IV Хришћани (*Musica melodica*)

V Муслимани (*Musica articulata*)

VI Музика (*Musica dinamica*)

VII Песма раду (*Musica harmonica*)

Учесници:

Симфониски оркестар и Хор Министарства одбране „Станислав Бинички“ са солистима

Диригент: Игор Сарајлић

Вокални солисти:

Лара Калапиш – алт

Елдин Хусеинбеговић – тенор

Андрија Секулић – баритон

Милош Гашић – бас

Професори, сарадници и студенти Факултета уметности Универзитета у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици

Концертмајстор: Владимир Кох

Електроника: Ана Ђатовић, композитор и Ана Софреновић, глас

Дизајнери анимације и видео пројекције: Естер Милентијевић и Александра Арванитидис

Сценске игре и кореографија: Вера Обрадовић Љубинковић

Редитељ: Јована Крстић

Техничка подршка: Лука Чубрило

Дизајнери звука: Зоран Маринковић и Милош Маринковић

Дизајнер светла: Гордана Пантелић

Предмет докторског уметничког пројекта Игора Сарајлића био је диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења. У складу са тим, аутор је фокус теоријских и уметничких истраживања усмерио ка реактуелизацији и ревитализацији *Симфоније Оријента* кроз визуру савременог приступа њеној поставци и интерпретацији, односно њеној трансформацији у мултимедијалне оквире кроз синтезу различитих области уметности (музичке, примењених уметности и дизајна и драмских уметности). Изабрано дело, с обзиром на нестандартну форму, организацију ритмичког и мелодијског материјала, латентну хармонију проистеклу из фолклорних напева као и његове поетичке, стилске и естетске карактеристике, даје диригенту крајивну слободу у процесу поставке и конципирања интерпретације ван стандардног начина концертног извођења. Иако инспиративна, улога диригента у овако замишљеном концепту симбиозе музике са другим уметничким областима и медијима (видео пројекција, анимација, сценске игре, електроника, осветљење) захтевала је комплексан приступ осмишљавању концертног извођења у окружењу и амбијенту другачијем од уобичајеног. Захтевни задаци постављени пред диригента, подразумевали су не само рад са вокалним солистима, хором и симфонијским оркестром, већ и рад са дизајнерима видео пројекција и анимација, кореографом, композитором електронског парта, дизајнером осветљења и режисером, као и њихову међусобну координацију.

Концертном извођењу *Симфоније Оријента* претходила је анализа и припрема за адаптацију партитуре. Једина доступна партитура била је у форми аутографа и два преписа. На страницама ових партитура налази се велики број назнака, исписаних шаблона, сугестија и коментара, чије порекло је било тешко утврдити – да ли припадају

композитору или су накнадно дописиване од стране извођача и диригената. Управо због тога је била неопходна анализа оригиналног рукописа и одбацивање свих назнака које нису композиторове. Уз задржавање обима импозантног извођачког апарата које сама партитура захтева, приступило се ревидирању и дигиталном нотографисању партитуре. Намера аутора је била да обезбеди прегледност нотног записа и прилагоди партитуру индивидуалном извођачком концепту. Овако приређену партитуру пратило је и издвајање солистичких, хорских и инструменталних штимова што је додатно олакшало процес припреме концертног извођења овог дела. На тај начин, партитура је доживела редакцију и припрему за штампу, што ће уједно бити и прва штампана верзија *Симфоније Оријента*.

Полазна хипотеза да ће мултимедијално концертно извођења *Симфоније Оријента* бити у складу са идејом Славенског о свеобухватној уметности и виђењем музике кроз спектар боја, потврђена је и композиторовим знацима о коришћењу визуелних светлосних ефеката и кореографији, које никад није реализовао, а које се налазе на скицама композиција које припадају истом идејно-тематском кругу коме припада и *Симфонија Оријента*.

Диригент Игор Сарајлић је приликом реализације докторског уметничког пројекта користио различите истраживачке методе. Историјска метода је примењена током проучавања релевантне литературе као упоришта за стицање увида у живот и стваралаштво Јосипа Славенског, као и разматрање његове позиције условљене друштвеним и идеолошким околностима времена у коме је живео. Применом методе анализе садржаја, која је и најзаступљенија метода у истраживању, спроведено је детаљно аналитичко сагледавање мелодијске и ритмичке организације материјала, формалне структуре, модернистичких композиционих поступака и осталих компоненти музичког израза, што чини основу извођачког и сценског концепта дела. Компаративна метода је коришћена приликом упоредне анализе различитих извођења *Симфоније Оријента* ради уочавања другачијих интерпретативних решења и проналажења места у партитури која, ослобођена директне композиторове интенције, остављају простор диригенту да изрази лично виђење, разумевање и тумачење дела. Ова метода је коришћена и приликом редактуре и дигиталног нотографисања партитуре. Тумачење резултата теоријског и уметничког истраживања спроведено је употребом дескриптивне методе.

Анализа писаног дела докторског уметничког пројекта

Писани део пројекта садржи 92 странице методолошког и теоријског истраживања. Рад, осим апстрактна на српском и енглеском језику, увода, закључка, списка коришћене литературе и прилога, обухвата четири главне целине/поглавља:

1. Симфонија Оријента – стваралачка поетика
2. Адаптација и приређивање партитуре
3. Осмишљавање интерпретације у корелацији са компонентама музичког израза
4. Симбиоза музике са другим уметничким медијима

У првом поглављу (Симфонија Оријента – стваралачка поетика) приказани су биографски и библиографски подаци, који се односе на контекст окружења и времена у коме Славенци ствара као и осврт на естетске, поетске и стилске карактеристике композиција које припадају истом тематско-идејном кругу *Симфоније Оријента*. Приказом семантичких поља и појмова који се понављају у стваралаштву Славенског и њиховим учовањем, аутор пружа јасан и свеобухватан увид у композиционе интенције.

Друго поглавље (Адаптација и приређивање партитуре) се односи на анализу и припрему за адаптацију и дигиталну нотографију партитуре. Овако приређену партитуру пратило је и издвајање појединачних солистичких, хорских и инструменталних штимова што је допринело прегледности и олакшало процес припреме концертног извођења симфоније. Урађена је и упоредна анализа четири наведене партитуре (аутограф, два преписа и редигована верзија партитуре), приказане уочене грешке и недостаци у њима, и детаљно објашњена и образложена нова решења.

У трећем поглављу (Осмишљавање интерпретације у корелацији са компонентама музичког израза) су детаљно описане фазе припрема и саме реализације пројекта. Рад са импозантним извођачким апаратом (хор, оркестар, солисти, плесачи) подразумевао је јасну концепцију и изузетно сложен и обиман ангажман аутора, вештину у координисању свим елементима овако постављеног и замишљеног мултимедијалног пројекта. Игор Сарајлић у овом поглављу јасно дефинише кораке од почетних читачких проба до великог финала.

У четвртном поглављу (Симбиоза музике са другим уметничким медијима) описани су начини придруживања различитих медија (видео пројекције, анимација, електроника,

светлосне инсталације и кореографски садржај) у циљу креирања мулти/интер/медијалног 'окружења' *Симфоније Оријента*. Наведена су искуства у процесу рада, и начини сарадње и координисања диригента са ауторима мултимедијалних садржаја.

КРИТИЧКИ ОСВРТ И ОЦЕНА РЕФЕРЕНАТА

Кантата *Симфонија Оријента* Јосипа Славенског, изведена је 01.07.2022. у дворишту Капетан Мишиног здања које је за ту прилику било испуњено до последњег места. Импазантан извођачки апарат који су чинили су хор и оркестар ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, хор и оркестар студената и професора Факултета уметности у Косовској Митровици и солисти Милош Гашић, Андрија Секулић, Лара Калапиш и ванвременски вокал Елдина Хусеинбеговића. Уз то, кореографија која, обојена светлошћу и сенкама прати музички садржај, као и изузетно успео електронски слој у последњем ставу уз реминисценције текстова свих претходних ставова (композитор Ана Гњатовић), потенцира модернистичка и мултикултурна значења и вредности овог дела . Савременом поставком, која одговара данашњем добу (мултимедијалност, анимација, употреба асоцијативних видео радова на скриновима) *Симфонија Оријента*, иако настала 1934, не губи на вредности већ напротив остаје доследна својој дубоко хуманој идеји и поруци.

Спроведена теоријска и уметничка истраживања Игора Сарајлића, као и огромно знање и труд на припреми новог дигиталног издања партитуре, значајно ће допринети реактуализацији и ревитализацији *Симфоније Оријента* која се до сада, иако несумњиве уметничке вредности, веома ретко налазила на концертном подијуму.

У извештају о провери оригиналности докторског уметничког пројекта Игора Сарајлића “**Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења**”, спроведеног 30.09.2022., констатовано је да степен подударности износи 2%, чиме је потврђено да је писани део докторског уметничког пројекта аутентичан.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Улога диригента у овако замишљеном концепту симбиозе музике са другим уметничким дисциплинама показала је, осим несумљивог диригентског нерва и јасне визије и тежње ка савременом и иновативном изразу, и сасвим изгледне организационе способности и спретност у координисању различитих уметничких елемената и садржаја једног уметничког пројекта. Тако је *Симфонији Оријента* Јосипа Славенског, инвентивношћу диригента и целокупног ансамбла, на један сасвим нов и оригиналан начин, овом делу удахнуо нови живот и учинио га поново актуелним. Комисија са задовољством констатује да јавна уметничка презентација и писани део уметничког пројекта представљају важан и драгоцен допринос уметничкој области дириговања, у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија. Из тог разлога комисија предлаже већу Универзитета уметности да кандидату Игору Сарајлићу одобри одбрану докторског уметничког пројекта **“Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења”**.

Комисија:

мр Биљана Радовановић Бркановић, редовни професор ФМУ у Београду

др Тијана Поповић Млађеновић, редовни професор ФМУ у Београду

Бојан Суђић, редовни професор ФМУ у Београду

мр Весна Шоуц, редовни професор ФМУ у Београду

др ум. Жељка Милановић, редовни професор Академије уметности у Новом Саду

**ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА / ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације “Диригентски приступ интерпретацији *Симфоније Оријента* Јосипа Славенског у креирању њеног мулти/интер/медијалног окружења”, аутора Игора Сарајлића, констатујем да утврђено подударарење текста износи 2 %. Овај степен подударности последица је случајних поклапања одређених скупова речи који се уобичајено појављују у литератури и библиографских података о коришћеној литератури, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

Ментор

**мр Биљана Радовановић Бркановић,
редовни професор ФМУ**